

Prvi rezultati vrednotenja učinkov TVU v mednarodnem projektu

Uvod

V TVU-Grundtvig projektu ACS od oktobra leta 2002 koordinira partnerje iz Bolgarije, Nemčije, Španije in Romunije; v letu 2003 pa se nam je pridružila še Švica kot tihi partner. V tem času smo opravili in razvili večino načrtovanih nalog in izdelkov: nacionalna poročila o položaju vseživljenjskega učenja, temeljno infrastrukturo za razvoj gibanja TVU (omrežje regionalnih in tematskih koordinatorjev v sodelujočih državah, priročnik za njihovo usposabljanje in delo), spletno stran in kakovostno promocijsko gradivo (pet jezični plakat, dvojezične zloženke), sodelovali smo pri izpeljavi prvega festivala učenja v Španiji, razvili model vrednotenja TVU, strategijo za diseminacijo dosežkov in načrt medijske promocije. Pripravljamo še podlage za prenovo spletnega koledarja TVU. Več o vseh dosežkih si lahko ogledate na spletni strani projekta <http://www.llw5.org>.

V članku želim predstaviti nov model za spremljanje učinkov in prve rezultate vrednotenja. Najprej se v imenu sodelavcev ACS iskreno zahvaljujem za velik odziv vsem, ki ste sprejeli našo pobudo in izpeljali anketiranje udeležencev vaših prireditev in tudi sami kot koordinatorji ali izvajalci odgovarjali na poseben vprašalnik.

3. NIVO: Model vrednotenja TVU

Teoretični model vrednotenja so pripravili španski partnerji – Raziskovalni inštitut za družbene vede in izobraževanje pri Univerzi v Barceloni (Centro de investigación social y educativa - CREA). Predstavlja ga t.i. *model dialoga*, v katerem so določeni cilji, kriteriji za kakovostno, učinkovito in zanesljivo vrednotenje in instrumenti za njegovo izpeljavo. Razviti so bili trije instrumenti vrednotenja: vprašalniki, generalne skupščine in diskusijske skupine (communicative discussion groups). V Sloveniji smo v času TVU 2003 izpeljali testiranje prvega instrumenta. Sestavljata ga dva vprašalnika:

- **vprašalnik za udeležence prireditev**

Preučevanje potreb udeležencev prireditev in učinkov TVU na udeležbo v vseživljenjskem učenju predstavlja novost tako v slovenskem kot v mednarodnem prostoru. Vprašalnik vključuje naslednje sklope:

- vir informacije o TVU dogodku,
- izkušnje s TVU,
- ocene in komentarje o dogodku,
- pobude izvajalcem za naslednje leto,
- pripombe in priporočila,
- vpliv TVU na motivacijo posameznikov za udeležbo v izobraževanju.

- **vprašalnik za izvajalce prireditev** v veliki meri izhaja iz vprašalnika, ki smo ga dozdaj uporabljali pri vrednotenju slovenskega TVU, zato ste izvajalci izpolnjevali dejansko dva vprašalnika: uveljavljenega »slovenskega« in krajšega »mednarodnega«, ki je vključeval le dodatna vprašanja. Vprašalnik vključuje 9 sklopov:
  - vsebina: cilji in pričakovanja izvajalcev, ocene doseganja ciljev in pričakovanj, najbolj zanimive teme (dodatna vprašanja),
  - udeležba: dogodki in udeleženci – kvantitativni kazalci (slovenski vprašalnik),
  - vpliv: izkušnje s TVU, načrti za nadaljnje sodelovanje, nove vsebine in oblike, koristi (dodatna vprašanja),
  - informiranje: načini obveščanj (dodatna vprašanja),
  - organizacija: sodelovanje med izvajalci (dodatna vprašanja),
  - podpora: vrste podpore, zadovoljstvo glede vloge koordinatorjev na različnih ravneh (slovenski vprašalnik),
  - sredstva (slovenski vprašalnik),
  - medijska promocija: kvantitativni kazalci (slovenski vprašalnik).

3. NIVO: Izpeljava anketiranja

V testiranje obeh vprašalnikov se je v lanskem letu vključilo več kot 100 naših izvajalcev TVU (od skupno okrog 500). Na 250 prireditvah v okviru Tedna je sodelovalo skoraj 6.200 (od skupno okrog 80.000) obiskovalcev; izpolnjen vprašalnik je vrnilo 1.981 oseb (32,3 % od vseh obiskovalcev teh prireditev), kar predstavlja 2,5 % vseh obiskovalcev TVU 2003.¹

Izvajalci so se za sodelovanje pri testiranju odločali *prostovoljno*, prav tako so po lastni presoji izbrali dogodke, na katerih so izpeljali anketo z udeleženci, zato je potrebno opozoriti, da *dobljeni podatki niso reprezentativni za celoten TVU*. Rezultate bomo z drugimi partnerji v mednarodnem poročilu predstavili kot študije primerov za vsako državo posebej.

Kljub tej omejitvi so za usmerjanje našega dela – tako ACS, nacionalnega koordinatorja, kot regionalnih in tematskih koordinatorjev in posameznih izvajalcev - rezultati prvih vsebinskih analiz pomembni. Na kratko vam bom predstavila rezultate anketiranja obiskovalcev prireditev.

3. NIVO: Rezultati anketiranja obiskovalcev prireditev TVU

O obiskovalcih

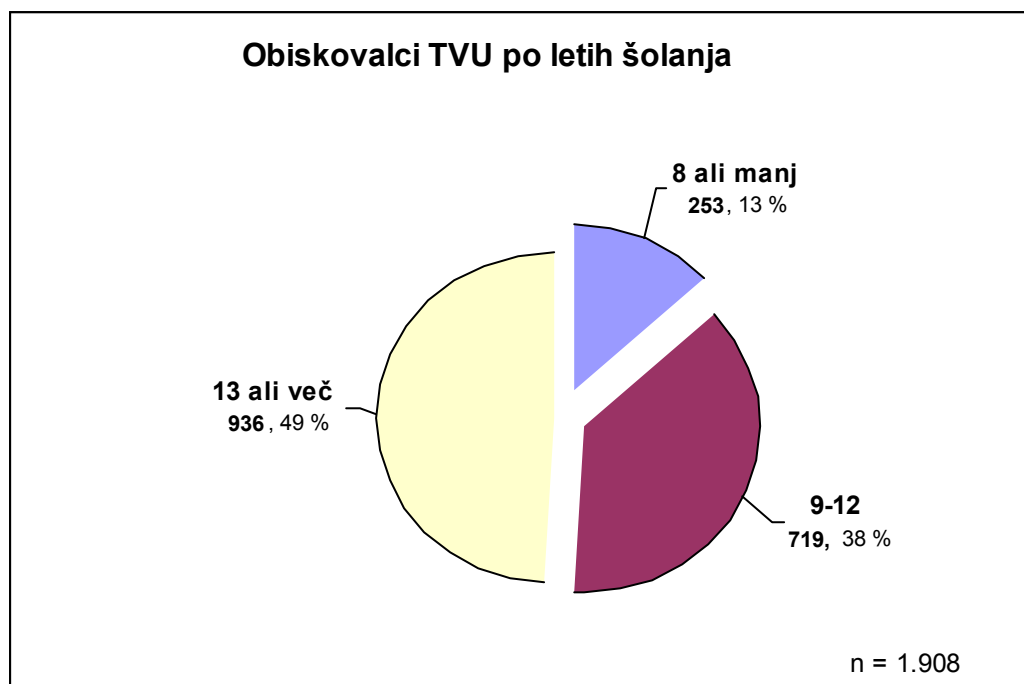
---

¹ Bolgarski partnerji so razdelili udeležencem 1.200 vprašalnikov; izpolnilo jih je 700 udeležencev; na vprašalnik o izvajalcih TVU prireditev je odgovorilo 108 izvajalcev in 12 koordinatorjev. V angleščino so prevedli samo odgovore 194 udeležencev na dveh dogodkih. Španski partnerji (CREA) so ovrednotili en dogodek (celodnevni literarni krožek), ki se ga je udeležilo 300 ljudi, vprašalnik je izpolnilo 42 udeležencev. Za romunskega in drugega španskega partnerja še nimamo podatkov, Nemčija pa načrtuje izpeljavo anketiranja septembra letos.

Skoraj 2.000 obiskovalcev, ki so sodelovali na 250 prireditvah, je vrnilo izpolnjen Vprašalnik o udeležencih. V nadaljevanju predstavljamo izbrane podatke o njihovih *letih šolanja, področju zaposlitve, bivališču in starostni strukturi*.

Posebej spodbudni so *podatki o letih šolanja obiskovalcev*. Čeprav prevladujejo taki, ki imajo več kot 13 let šolanja (46 %), sta odstotka takih, ki imajo od 9 do 12 let oziroma 8 let in manj šolanja še relativno visoka (38 % za prvo in 15 % za drugo starostno skupino). Seveda iz metodoloških razlogov tega podatka ni mogoče posploševati, lahko pa postavimo domnevo, da s prireditvami TVU izvajalci uspejo nagovoriti in tudi pritegniti v izobraževalne dejavnosti manj izobraženo populacijo.

Slika 1

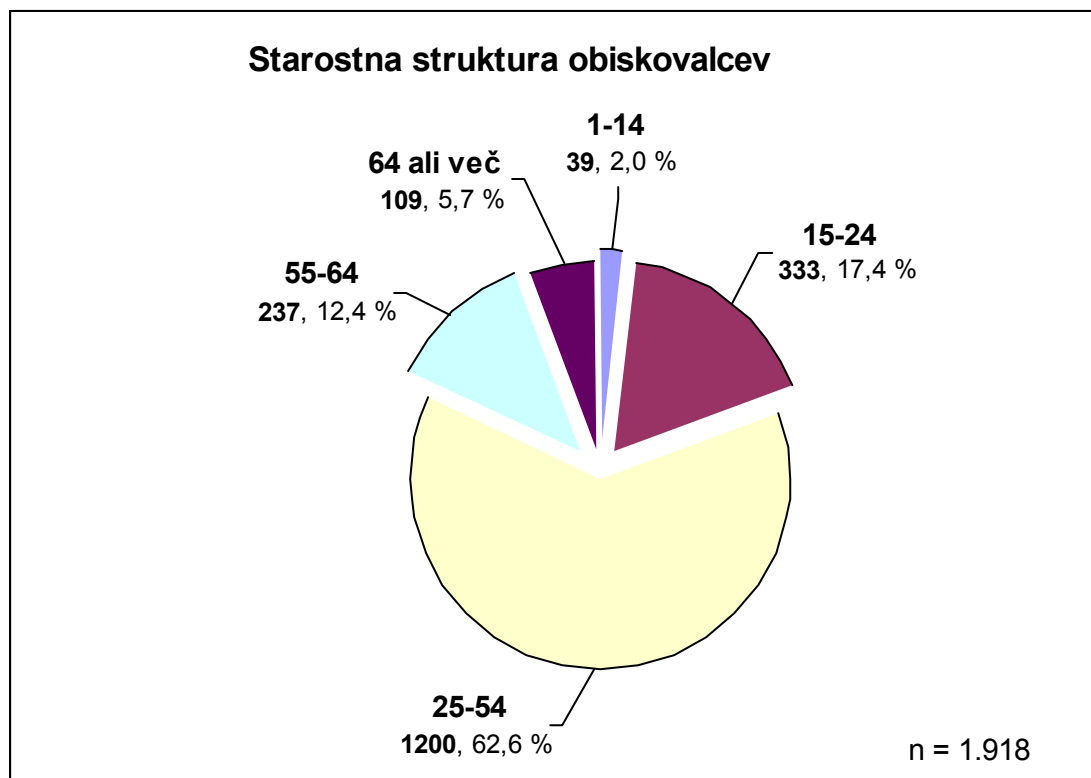
Vir: Vprašalnik za udeležence, Slovenija TVU 2003, projekt TVU-Grundtvig, ACS 2003

Večina anketiranih je zaposlena na področju izobraževanja (18 %), na področju industrije in trgovine (vsaka po 11 %). Visok je bil odstotek brezposelnih (18 %) in upokoјencev (14 %), učencev, dijakov in študentov je bilo skoraj 6 %.

Preko 50 % anketiranih obiskovalcev živi v mestih, 21 % v krajih in 26 % na vasi. Leta šolanja obiskovalcev na teh območjih odražajo dejansko stanje v Sloveniji. Med obiskovalci, ki živijo na vasi, jih ima manj kot 8 let šolanja 18 % (v primerjavi z mestom, kjer je ta delež dvakrat nižji), več kot 13 let pa 37 % (v mestu je ta delež višji za 1,7 krat).

Vpogled v *starostno strukturo* anketiranih obiskovalcev na sliki 2 potrjuje posebnost slovenskega TVU v svetovnem prostoru: čeprav prevladujejo odrasli, stari od 25 do 64 let, so tudi druge starostne skupine, z izjemo starih nad 64 let, primerno zastopane.

Slika 2

Vir: Vprašalnik za udeležence, Slovenija TVU 2003, projekt TVU-Grundtvig, ACS 2003

Podatek, da je med skoraj 2.000 anketiranci preko 60 % takšnih, ki so prvič obiskali TVU, kaže na velik vpliv poslanstva TVU, saj festivalsko dogajanje pritegne nove ljudi. Med obiskovalci, ki so prvič obiskali prireditve TVU, je bilo takšnih, ki so imeli od 9 do 12 oziroma več kot 13 let šolanja, med 40 do 44 %, obiskovalcev z manj kot 8 leti šolanja pa 15 %.

Velika večina anketirancev je ocenila dogodek, ki so ga obiskali, z odlično oceno (45 %) ali zelo dobro (43 %), z zadovoljivo pa 12 %. Posamezne ciljne skupine pa so bile dokaj kritične do posameznih vrst prireditev. Tako je, na primer, od 325 brezposelnih kar petina obiskovalcev ocenila dogodke s slabo/zadovoljivo; posebej kritični so bili do informiranja in svetovanja (26 % odgovorov zadovoljivo) in predstavitev izobraževalnih programov (23 % slabo/zadovoljivo).

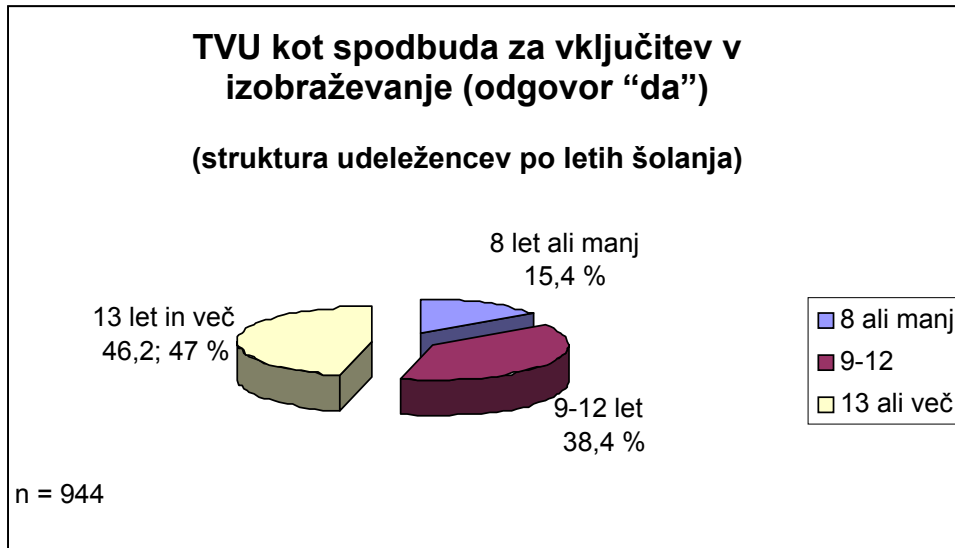
Pobude obiskovalcev

Anketiranci so dali preko 1.000 predlogov raznolikih vsebin za prihodnje prireditve v TVU. Prve analize kažejo, da so predlogi s področij zdravja, izobraževanja, kulture, varstva okolja, izobraževanja oseb s posebnimi potrebami, ekologije, zaposlovanja, temeljnih spretnosti za življenje in delo ter politike. Veliko obiskovalcev pa ocenjuje, da spremembe ali novosti sploh niso potrebne. Pričakujemo, da bodo predlogi za izvajalce spodbuda za obogatitev vsebin in oblik ponudbe - ne le v času TVU, ampak tudi kasneje v njihovi programski ponudbi.

Vpliv TVU na udeležbo v izobraževanju

Na vprašanje, ali je bila udeležba na TVU dogodku spodbuda, da se bodo še sami vključili v izobraževanje, jih je 56 % (944) odgovorilo z da. Zato lahko ocenimo, da lahko TVU pomembno vpliva na udeležbo v izobraževanju, tudi med prebivalci z manj leti šolanja.

Slika 3

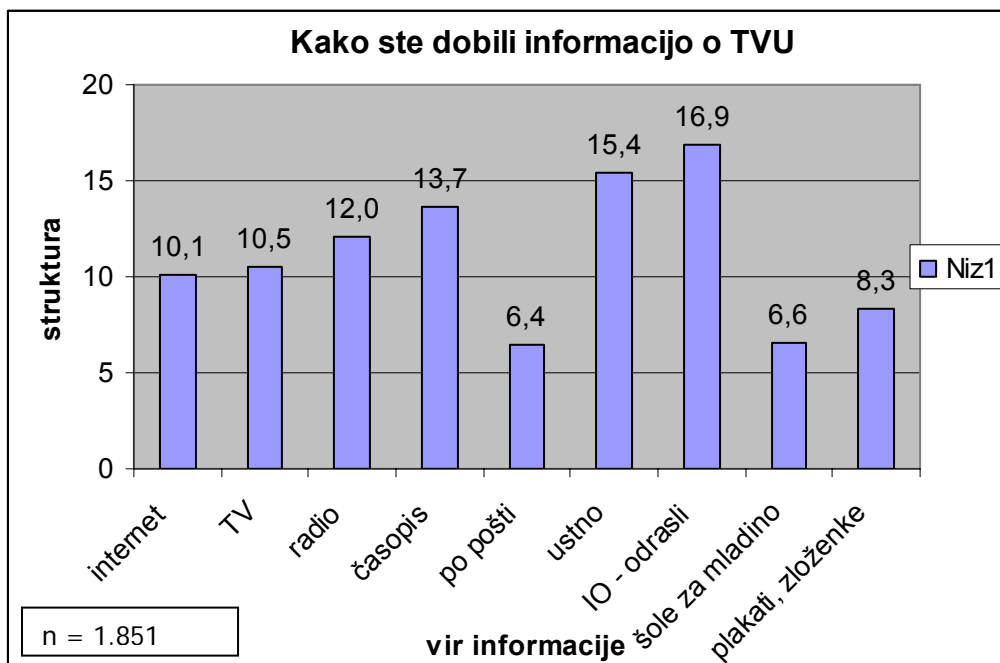
Vir: Vprašalnik za udeležence, Slovenija TVU 2003, projekt TVU-Grundtvig, ACS 2003

Vpogled v *starostno strukturo* pokaže, da se je za nadaljnje izobraževanje odločilo največ obiskovalcev, starih med 25 in 54 let (61 %), sledijo stari med 55 in 64 let (15 %) in mladi do 14 let (15 %). Z »da« za nadaljnje izobraževanje se je opredelilo največ žensk (74 %).

Kako so obiskovalci izvedeli za TVU dogodek

Vse odgovore na vprašanje, kako so obiskovalci zvedeli za TVU, smo razvrstili v osem vnaprej določenih skupin (skupno 1.851 odgovorov) in skupino drugo (skupno 486 odgovorov, med njimi knjižnice in društva 73 odgovorov). Spodnja slika prikazuje strukturo odgovorov po osmih skupinah.

Slika 4

Vir: Vprašalnik za udeležence, Slovenija TVU 2003, projekt TVU-Grundtvig, ACS 2003

Najpomembnejši vir informacij o TVU dogodkih so izobraževalne organizacije za odrasle in mladino in ustne informacije znancev, sorodnikov, prijateljev, poslovnih partnerjev - skoraj 40 % vseh odgovorov navaja te vire. Internet še vedno zaostaja za klasičnimi mediji. Preseneča pa relativno visok odstotek odgovorov, ki navajajo kot vir plakate in zloženke. Izvajalci so pri tem pokazali veliko iznajdljivosti: razstavili so jih na zelo različnih, a pogosto obiskanih lokacijah: trgovina (Mercator, Spar, druge), zdravstveni dom, muzej, društvo upokojencev, AMD, občina, Zavarovalnica Triglav, središče mesta (Celje), pošta in oglasne deske v službah.

Že prvi rezultati analize vprašalnika o udeležencih dajejo koordinatorjem in izvajalcem podlage, da pri načrtovanju prireditev upoštevajo socialno-ekonomske značilnosti, ocene, priporočila in potrebe obiskovalcev. Ob okrepljenem partnerstvu in primernih spodbudah bi lahko izvajalci bolj načrtno razvijali ponudbo za nedejavne v izobraževanju.

Bolj poglobljene analize bodo pokazale tudi na raznolikost potreb obiskovalcev - ne le po letih šolanja in starostnih skupinah, ampak tudi po kraju bivanja (mesto, naselje, vas) in dejavnosti zaposlitve.

S povezovanjem izbranih odgovorov udeležencev in izvajalcev prireditev (Vprašalnik za izvajalce prireditev) bomo lahko dodatno osvetliti vplive TVU na udeležbo v izobraževanju, na potrebe po novih vsebinah in pripravljenost izvajalcev, da jih ponudijo, na partnerstvo med izvajalci pri spodbujanju in zadovoljevanju izobraževalnih potreb v mestnih in podeželskih okoljih.

Analiza podatkov o izvajalcih prireditev bo pokazala na cilje, ki jih želijo izvajalske organizacije prek TVU uveljaviti kot prednostne, in na njihovo usklajenost z nacionalnimi cilji in potrebami na področju vseživljenjskega učenja.

Sodelavci v projektu ocenjujemo, da je razvit in preizkušen instrumentarij za vrednotenje TVU dragocena pridobitev mednarodnega projekta. Menimo, da bi morali slovenski model vrednotenja dopolniti z novostmi iz mednarodnega projekta, zato smo na NO za TVU naslovili pobudo, da bi Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport (MŠZŠ) podprlo izpeljavo vrednotenja, obogatena z dosežki v mednarodnem projektu, v letošnjem TVU. Ob podori MŠZŠ bo ACS dopolnil instrumente vrednotenja in on-line programa obdelave podatkov. Pri dopolnjevanju bomo upoštevali tudi potrebe izvajalcev, koordinatorjev in lokalnih skupnosti. Program naj bi namreč omogočil analize tudi na nižjih ravneh (regija/ lokalna skupnost – koordinator/posamezni izvajalec). Pripravili bomo tudi načrt za zagotavljanje ustrezne zastopanosti območij, ciljnih skupin in izvajalcev prireditev TVU. Pridobljene analize bodo kakovostna podlaga za odločitvene procese, ki ne zadevajo le TVU, temveč tudi izobraževanje odraslih v Sloveniji na splošno.

Olga Drofenik (odrofenik@acs.si), zunanja sodelavka ACS